

JELENKOR.

33. szám

Pest, szombat aprilis 23.

1836.

Foglalát: Magyarország (országgyűlés; kinevezések; aradi conservatorium, Márkó Károly, Dankovszki ur erőküldése; kisdudov-intézet; m. t. társaság.)
Krakó. Ausztria. Anglia (nottinghami lakoma, vasut London, Páris és Brüsszel közt.) Franciaország (Maison és Moucey; belföldi ezukor törv. javaslat;
francia drámaírók jutalma). Spanyolország (válasz-fóliás; Bernelle 's az afrikai ezred; St. Sebastian ostrona 's Lisois ezredes; cataloniai hírek) Portugália.
Amerika Németalföld. Németország. Görögország. Eleggír. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavizálás.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Pozsony. April 15, 16 és 17-én csupán kerületi ülések voltak, melyekben a fő RR. utóbbi üzenetei 's a T. czikkely iránt költ királyi válasz forogtanak vitatás alatt. 18-án tartott országos ülésükben az előleges sérelmek 's a kisajátítási törvény czikk iránt megtörténvén az egység, ezen két rendű tárgy, az ő felsége születésnapjára országos üdvöletet nyilvánító fóliással együtt, az ugyanaz napi elegy ülésből utnak indított.

Ő cs. kir. felsége a magyar kir. udv. Kancellariához martz. 19k. intézett legfőbb határozata szerint Feichtinger Domokost sz. kir. Pestvárosa belvárosi plebanusát, kegyelmes tekintetbe vévén annak sz. k. Pest városa keblében 35 egymás után következett évre terjedő számos egyházi szolgálatheli érdemeit „Aszodi sz. Kereszt” czimzetes prépostsággal méltóztatott díszesíteni.

Ő cs. kir. felsége Graffberger János farkasvölgyi 30dost több mint 40 évi hű szolgálata tekintetéből, egész fizetése meghagyatával, nyugalmazni méltóztatott.

A' bécsi képező-művészetek akademiájának martziusban tartott közgyűlése felőli jelentésünkhöz pótléku említhetjük, hogy az említett ülésben választott új művész tagok között Márkó Károly löseai hazánkfa is olvasható, ki az élő tájfestők egyik legihresbibe, 's mint olyan, az elragadásig bájos 's tükélyre kifejtett művei által eléggé ismeretes. Most Romában vagyon, 's részint Franciaország részint az orosz kormány számára sok évre van már előre lefoglalva, az alatt pedig Bécsben maradt számos családjáról az orosz követség gondoskodik.

Aradi conservatorium próbatéte: 3dikasztendeje már, hogy szabad kir. Arad városa keblében a hangszat némely kedvelőinek buzgósága által aláírás után, magányos részvényesek segedelmiökkel egy muzsikai conservatorium alapított, melynek czélfaja: mind a két nemű ifiúságot a hangszati tudományban alaposan oktatni, 's a rendes tanulmányoktól szabad órákat egy nem csak hasznos, de gyönyörködtető foglaltsággal is betölteni, 's egy uttal a henyéséget, mint minden elfajultság forrását 's kezdetét, a muzsikának bájos, az indulatot és szívet egyiránt nemestő és pallórozó varázs-ereje által elizni, egyszersmind pedig a minden jóra 's szépre igen fogékony ifiúságban, a hangszat remekművei iránt vonzalmat 's kedvelést gerjeszteni. 'S valóban különös diszére válik Arad városa nemes lelki lakosainak azon nem csekély aldozattal párosított lelkesedések, mely szerint a serdülő ifiúság mivelődését előmozdítani iparkodnak; 's hogy az aradi conservatorium, alapításának rövid ideje óta, kütözött rendeltetésének növekedő igyekezettel törekszik mind inkább megfelelni, mit annak növekedéi — számszerint 45-en — a felesztendőként tartani szokott nyilvános próbatételeken már eddig is mindenkor, de különösen f. e. mart. hónap 23-kán, 21-én és 31-án behizonyítottak. A' próbatételek legelőbb is a hangszati teoria és harmonia tudományából tartattak. — Zenker Ferencz tanító 's igazgató ur (a' pragai conservatorium növendéke) mint alapos theoreticus jeles tanító talentumát legszűben fényben tüntet elő már az által is, hogy a' muzsikai tudományak fő alapját 10 söt 8 esztendő gyermekekkel is igen értelmes, szelid, 's ugy szólván enyelgő módon érti és tudja felfogni. A' növendékek valamennyi kérdésére felszített részvétellel figyelvén, azokra a' jelenvoltak nagy örömeire meglepő pontossággal felelt. Altaljában, mi ezen, a' maga nemében mindedig legelső, hazai intézet belső rendezését illeti, az olly czél-szerű alapon felelnek, mely minden műértő bírálatát bizvást megállhatná. Zenker urnak zongora-tanítványai, kiket saját módszere (method) szerint oktat, valamennyin bátor és nyomos játszás által különböztették magokat. Hommúv.

Hoszák Imre ur a' pozsonyi társaskiptalan tagja Pozsonyban april. 6kán meghalozott.

Dankovszky ur Pozsonyban már több év óta dolgozik „a' magyar nyelvnek egy kritikai szószármaztatató szókönyvén” 's végre legközelebb a' 6ik vagy utolsó szakasza is megjelent. Ha a' tisztelt olvasók Dankovszky urnak studiamát azon szempontból fogják föl, melyet ezen szókönyvben 's egyéb írományban minden lepezés nélkül kifejt, abból t. i. hogy ő a' magyar nyelvet a' mennyire csak a' dolgot erőtetni lehet, jobbadán idegen nyelvekből 's különösen a' többül származtassa: nem fognak csudálkozni, ha ezen szókönyvből a' következő adatok sünek ki: „A' magyar nyelvben eredeti magyar gyökszó 962 van, 's a' többi mind idegen, t. i. 1898 tót, 889 görög, 334 diák, 288 német, 268 olasz, 25 francia, 4 zsidó; következőleg 3706 idegengyökszó. A' szókönyvek természetesen legszükségeseb segédesszközei a' nyelv-tanulónak 's hatásuk több levén a' puszta literaturainál, méltán eliszonyodhatik akárki is, ha meggondolja, hogy a' jó szándéku idegen ajku ember illy tulságig vitt részrehajlásból találja meríteni magyar nyelv-tanulását.

I. Ferdinand gőzhajó, mely építési helyét Triestet martzius 17-én elhagyá, csakugyan martz. 28kán reggeli 8 órakor szeren-

esén Smyrnába érkezett. E' gőzhajó Maria-Dorothea czimű társát Smyrna és Sztambul közti útjain, a' Sztambulban tartandó menyekzői ünnepek alatt segitendi, május 7kén pedig első útját tendi Sztambulból Galaczba, 's a' Dunát hasító gőzösek sorába lép, mi által a' Pozsony és Konstantinápoly közti összeköttetés létesül, 's rendes, hónapoként kétszer történendő, utazás által folyvást fenntartatik egész octoberig. 'S így egy, eddiglen ezer bajjal 's nehézséggel páros ut kellemes és kényelmes vízi sétává alakul. A' Bécsben újon épített Nádor gőzhajó (42 ló erejű), melynek kapitánya Rau H., készen áll 's april 24kén vasárnap reggeli tíz órakor indul Bécsből Pozsonyba.

A' kisdudov-intézeteknek Magyarországhban terjesztésére f. évi martz. 5kén Pesten Egyesület állott össze, melynek választottsága, midőn a' nagyérdemű Közönség előtt ez alkalommal először szólat meg, mind az első nagy gyűlésen tartott elnöki megnyitó beszédet, mind a' 2dikhoz intézett, 's ez által mindenben elfogadott választottsági tudósítást kinyomtatván, a' Jelenkor mai számához külön taldalékpeldányban csatolva azon kérelmével terjeszti a' tisztelt Közönség elibe, hogy ezen ügyet, mely az emberiség 's nemzeté, minél nagyobb részvétellel pártolni kegyeskedjék. Aláírási íve az egyesületnek eddig számszerint X, 's következő részes tagoknál van: I. sz. Festetics Leo gróf, egyszersmind egyesületi igazgatónál. II. sz. Brunsvik Teréz grófnénál. III. sz. Szentkirályi Mórícz egyesületi aligazgatónál. IV. Pregardt János, választottsági tagnál. V. Kéler Katalin Sztrokay Antalné asszony-ságnál. VI. Alulirtnál. VII. Antal Mihály egyes. pénztárnoknál. VIII. Marton József, IX. Simon Florent, X. Eckstein Adolf vál. tagoknál. Van ezeken felül a' nemz. casinóban aláírási főkönyve is az egyesületnek. Újabb aláírások, kivált a' vidékeken szives köszönettel fogadtatnak. Pest, april 20kán 1836.

Kacsokovics Lajos s. k., titkok.

MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG. — I. A' magyar akademia' kölségin Budán, a' m. kir. egyetem' betűivel a' külföldi játékszín Xld. köteté készült el, melynek foglalata: Orestes. Szomorujáték öt felvonásban, Astii gróf Alfieri Vittoriótól. Eredeti olaszból fordította Császár Ferencz, ns Zala vmegye táblabírája 's a' m. t. lev. tagja. Nagy 12edr. 107 lap. Borítékba kötte 26 kr pengő. — II. Sajtó alálegujában ezek adattak: 1. Romai classicusok magyar fordításokban. Első kötet: C. C. Sallustius' épen maradt minden munkái ford. Kazinczy Ferencz. — 2. Fényitő törvényeszéki magyar törvény. Féltegető Szlemenics Pál. 3. Chelius szélszége. Fordítá Bugát Pál. Első kötet. Mind ezek találatnak vagy találatni fognak a' Tudománytár czimű folyóirással 's a' társaság' minden egyéb nyomtatványával együtt Eggenberger József akademiai könyvtárosnál, 's általa a' két haza' minden hiteles könyvkereskedőnél. Pesten, a' kis gyűlésből, aprilis 11. 1836.

D. Schedel Ferencz, titkok.

K R A K Ó.

A' bécsi újságok Krakóra nézve következő tudósítást közlenek: Nagyobb részint elérve levén a' czél, mely miatt a' három védudvar kénytelenek láta magát Krakót, katonai csapatokkal megrakadni; most már a' további kitakarításra nézve ugyan csak a' három védudvar olly rendelkezéseket adott ki, melyek következtében csak annyi ausztriai katonaság maradjon még ben Krakóban, mennyi a' további rend fentartására és nyilvános szolgálat-tételre, addig is, míg a' krakói város-katonaság ismét egészen ujonlag szerkesztve lesz, mellőzhetlenül megkivántatik. Ezen fensőbb rendelés következtében gen. Kaufmann hirdetményt bocsátott közre Krakóban, melyben jelenti, hogy kapott parancsa következtében, a' mondott szolgálatra szükséges mennyiségben kívül a' többi idegen katonaság mind a' városból, mind annak falusi birtokaitól ki fog költözni. „Egy uttal pedig, így szól a' hirdetvény többi része, a' mai alulirt naptól kezdve nyolcz napi határidő szabatik ki mint legutolsó időpont mindazokra nézve, kik a' magas védhatalmak folszólításai következtében a' szabadvárosi birtokot elhagyni tartoznak, és kik bentartózkodási engedelem nélkül azon birtokban magokat mindekkorig elrejtteni tudták; minthogy a' Podgorczen keresztül kiköltözés még csupán azon határidőig marad nyitva, és minden, ki a' mondott rendszabály alá tartozván, azon időn tul akár a' szabadváros birtokán, akár, ha az átsurranást meg-eljthette, a' szomszéd hatalmak birtokán megkapatik, mellőzhetlenül azon kormánynak fog az 1815 május 3ki szerződés 6dik pótlékcikkelye szerint kiadatni, mely alá eredetileg tartozik. Folszólítatnak egyszersmind még egyszer a' szabadváros lakosi, hogy azok további elitkolásában, kik mindedig rejtte tarthatták magokat, részt ne vegyenek, hanem vagy adják föl őket, vagy az il-

bírsággal, sőt némely esetben elkobzással is büntették. E' rendőri elkobzó rendszabály méltán fölingerelhető a' követházát, mi miatt e' törvényjavaslatot véges végig folyvásti morgással fogadta, 's a' miniszternek a' szöszékről lelepte után is majd félóránig a' legnagyobb igazságon volt. Az idejü parlament alatt még illy zajos tárgyalások voltak. Az idejü parlament alatt még illy zajos tárgyalások voltak. Az idejü parlament alatt még illy zajos tárgyalások voltak. Az idejü parlament alatt még illy zajos tárgyalások voltak.

1835 alatti a' drámaírók összes jutalomdíja egész Franciaországban 710 ezer frankra ment. 1834ben pedig csak 600 ezerre, melyből Scribe ur egyedül 100 ezer franknál többet kapott. — Martz 28kán szörnyű szélvész dühöng az atlanti tengeren. Csak a' havrei fok előtt is több rendű hajót rongált meg, hát még a' magas oceánon mennyit sülyeszíthetett, vagy szórhatott el, ha ott is mint híhető, olly mértékben bősöng a' vihar. Egyedül Ostende előtt 4 hajó sülyedt el, 's Bordeaux mellett 6 el-testei halász bárka mindenestül.

SPANYOLORSZÁG.

Ápril 2kán olvastatott föl a' procuradorházban a' thrónbeszédre adandó válaszfóliás. A' procuradorház többsége napról napra jobban kimutatja miniszteri színt, 's a' válaszfóliás is egészen a' miniszteriség értelmében 's obajtása szerint van szerkesztve. A' szerkesztést Olivan vállalta föl, egy fiatal követ, ki eddig az Abeja hírlapnál dolgozott, 's kinek véleményei Torencóival rokonok voltak. A' procerház f. h. 7kén veendi a' maga fóliását tanácskozás alá, 's ebben néhány ellenző helyet is várhatni. A' miniszteriség a' hírlapokban egész fölfordulást tudott okozni saját javára. Alcalá Galiano 's fia visszaléptek a' Revistától, melyli híhetőség most már félben hagyja alig kezdett ellenzését. Az Abeja kevesbé csipős. Ha az Espanol és Eco hübbek nem maradnak eddigi elveikhez, ugy' a' fővárosnak egy független lapja sem lesz. — A' hadi miniszteriségnél Spanyolország hadi erejének átvezetése készült el, mi szerint az 300 ezer emberre megy, a' szabad testületek (Freicorps), nemzeti örök, 's minden külföldi segédsergő oda számításával. Ez iszonyú sereg fölemészti az országot, 's nem tudja meggyőzni d. Carlos! Folyvást külső avatkozásról beszélnek, sőt a' börtén már mint bizonyost említették hogy 10 ezer francia a' Bastant megszállotta. Egy az igazság-miniszteriségtől közölt számítás szerint az 1835-ben politikai vélemény miatt elfogatott személyek száma 57,824, azokat ide nem tudván, kik a' d. Carlos ellen viselt háboruban fogtak el. E' szerencsétlenek közül még több mint 30 ezer fogtságban sanylik, a' többi halálra, vagy gályarabságra ítéltetett. Egyedül Saragossában mult év folytatában, több mint 200 kivégzés történt politikai vétségek miatt, 's legújában három a' martz végén történt nyugtalanságok következtében.

A' Messager erősen bizonyítja Mendizabal győzelmét minden ellene zúdult párton. Szerinte a' tartományokból új fóliások érkeztek a' királynéhoz, melyekben azt kéri, hogy semmi ügy alatt meg ne engedje Mendizabal eltávolítását a' miniszteriségtől, 's az a' miniszter által munkába vett dolgok fölforgatását. Ezen fóliások közül több, mézes beszéd színe alatt azon keserű fenyegetést rejtegeti, hogy a' középponti kormány ne számoljon engedelmessegre (mint mult ősszel), ha a' nép kívánatának eleget nem tesz. E' nyilatkozatásokon kívül, melyek a' madridi fő-clubboktól eredtek széllyel az ország több részeibe, még más eszközökhöz is nyúlt Mendizabal, hogy diktatóriájában megerősödhessek. Isturiz az elnöki székéről elszorítván, Galiano ellen fordította fegyverét, ki a' Revistában kemény ellenzést mert kezdeni Mendizabal ellen. A' clubbok gyűlöhelyein 's kávéházakban fölszólítást hirdettettek ki, hogy minden jó hazafi, ki a' Revistára előzetett, vegye vissza előzetését, míg csak a' lap szerkesztője Galiano marad. Célja sikerült, több száz ember tolongott a' Revista kiadó-helyére, 's a' lap tulajdonosi, ezen dühös tolongás által megszeppenve, kinyilatkoztatta, hogy a' szerkesztést azon pillanattól kezdve nem Galiano, hanem más valaki viendi. Ezután magához hívatta Mendizabal Carnerot, a' Revistát, és Borregot, az Espanol kiadóját, 's ezekkel szerződést kötött, a' lapok szellemét készpénz-fizetéssel 's pengő okokkal meghódította 's barátivá változtatta. Így e' lapok ezental Mendizabal magasztalói lesznek, de híhető, hogy helyükbe új ellenzéki lapok keletkeznek, mert most már az Abeján és Econ kívül nincs független lap Spanyolország fővárosában. Alcalá Galiano, dühös haragra gyulva ezek miatt, 's hozzatva a' kávéházi clubbok szemtelensége által, kik őt Pasteleronak csufolják 's üldözik (Pastelero közönséges gúnyneve a' justemilieu nek Spanyolországban), Isturizzel kemény ellenzést próbált a' követházában, 's leginkább az új követeket ügyekezett magához hódítani; de ezek mindnyájan a' miniszteriség emberei már, 's Isturiz és Galiano uraknak nem marad egyéb hátra, mint köntöseiket bűnbánva megtépni, „mea culpa“ rebegni és Mendizabal kegyelméért esdekelni. A' ház többsége annyira kezebe van Mendizabálnak, hogy a' thrónbeszédre adott válaszfóliást készítő választottság ezen fóliást, mielőtt fölválasztá azt a' követházának, Mendizabal urnak adá át, hogy abban kénye szerint változtatásokat tegyen. Így Mendizabal a' házra nézve teljesen meg levén nyugtatva, a' miniszteriumot igyekszik betölteni, 's Onis, Gonzales és Infantes urakat nevezik eddig, kik abban részt vevendének. A' nemzeti javakat vásárlani szándékozók igen neki bátorodtak az által, hogy a' miniszteriség erősen áll, 's a' vevők közt ismerős és jeles neveket láthatni.

Az algieri segédsergő parancsnoka, Bernelle gen. egy napi

parancsot adott ki, Larrasoana fő hadiszállásán martz 28kán, melyben katonáit fölszólítja, hogy miután ők az ismeretes Elliot-féle szerződésben nem foglaltatnak, 's ütközetekben elfogatván kegyelmet vagy kicseréltetést nem reményelhetnek (mire legújabb példa a' martz 24ki ütközlet Zubirínél, az Erro völgyben, ugyan is az ebben elfogott francia katonák, mintegy 200-an, mindnyájan megölteték) utolsó lehelletig harcoljanak, mert a' harcmezőn talált dicső halál mindíg kívánatosb, mint ha elfogatván, egy fanatikus népség szeme előtt, ezer gúny 's kínzás közt lövetnek agyon. Egyszeresmind visszatörést parancsol, minél fogva kegyelem egy carlosita fogolynak se adassék.

A' Journal de la Haye következő írományt közöl Irunból martz 21kéről: Ide költöztem látni azon előkészületeket, melyeket a' carlositák st. Sebastian megtámadására tesznek. Az ut Heronantól egész eddigszekerekkel van elteleve, melyek golyókat, bombákat 's más efélet hoznak 's 60 pár ökör huzza csak az álgyukat. Minden oda mutat, hogy a' carlositák most az egyszer komolyan rajta vannak, st. Sebastian magokévé tehetni. Mihelyt a' készülétek végezve lesznek, a' város föl fog szállítani a' magát földadásra 's ha vonakodik, rommá lövetik. Lisois ezredes, egy francia, 's az ki Navarinnál a' török flottát fölgyjutotta, Segastibelza főszállására ment a' munkálatok vezérletét átvenni. St. Sebastian lakói annál jobban agódnak, minthogy az ellenség két álgyutelepe épen oda helyzetették, hol a' kikötőbe becsátkozó hajókat leginkább veszélyeztetheti. Ben a' várbán az ótalmi készülétek szinte erős ípparral folynak, még az utcák is el vannak korlátozva, hogy megrohanás esetén gátul szolgáljanak. Egy álgyuöntőműhelyt állítottak föl 's az öntést legnagyobb szorgalommal folytatják.

Egy bilbaói levél a' M. Chronicleben azt állítja, hogy a' spanyol szabadelmüek közt egy erős párt van, mely a' francia avatkozást ohajtja. All ez: 1) az afrancesado-párt romjából, mely párt egykor Bonaparte Józsefet támogatta; 2) a' statusfirnak és tudósok nagyobb részéből kik Franciaországba kivándorolván onnét visszatértük után kedves emlékezzettel vannak ezen ország iránt 's 3) a' kalmárok 's földbirtokosok nagyobb részéből, kik vagyonaikat megtartani ohajtván a' békét bármilyl áron is nem drágulják. — A' madridi Espanol Anglia avatkozására nézve megjegyzi, hogy miután ezen ország kezdeményhöz nyult az emberiséget olly annyira érdeklő kérdésben, méltatlan lenne Franciaországhoz a' dolgot csak amugy elnézni 's a' nemes vetélkedő dicsőségénél olly mozdulatlan heverni.

Cataloniai hírek szerint martz. végéről 2000 carlositát, kik Barcelona-hoz egy fél órányira közelítettek, a' cataloniai önkéntesek harmadik zászlóalja, 140 ember veszteséggel két ízben vert vissza. Másik ütközethen pedig Leger gen. paskolta meg Llarch guerilla-vezér 1200 főből álló csapatját. Mina gen. ki Cerverában tartja fő hadi szállását, a' hadi munkák középpontjából 20 ezer embert mindenféle irányban küldöz széllyel; az első, második (s hetedik osztály leggyakrabban jutnak tűzbe. De más részről a' carlositák is megfeszítik minden erejüket, hogy Cataloniában megállapodhassanak 's annyi segédforrással bírnak, hogy még e' nyáron át Cataloniában maradhatásukat biztosan várhatni, Mina minden ügyekezetének daczára. A' tartomány ismeretére alapított taktikájok igen hasznukra válik, — komolyabb 's nagyobb ütközetekben nem becsátkoznak, 's ha nagyobb erőt látnak magokkal szemközt, eloszlanak, de kevés idő múlva egészen váratlanul jelennek meg.

A' párisi börtén azon hír szállongott, hogy Hay commodore Plenciát már megszállotta a' carlositák elűzvé a' sabból; egyszeresmind hogy a' válasz-fóliást nem Olivan, hanem maga Arguelles szerkeszté. Mind két hír nagyon emelte a' spanyol papírosok becsét. Mi azonban eddig csak pusztá hír.

PORTUGÁLIA.

Lissaboni martz. 21diki 's 23iki tud. szerint a' követház pénzügyi biztossága a' budgetről szóló véleményadásában kinyilatkoztatta, hogy a' kormány az ország pénzügyi állapotját igen sötét színekkel rajzolja, a' szükségét 2000 contóval többre tévé, 's ezért a' kívánt mennyiség helyett csak 2500 contót kell megadni; Campos (a' pénzügyi miniszter) nem tudá a' pénzügyi választottság ezen állításit megczáfolni, 's az ellene intézett ostrom által annyira sérültnek érzé magát, hogy azon nyomban elbocsátását kéré 's csak tisztársai kérelmökre állott rá, hogy a' coburgi hg. elrkezéséig tárczáját megtartsa. Az így ingadozó miniszteriségnek lehetetlen sokáig fenállani. — Van Portugáliában, egy nem épen erőtel párt, mely az országot örömet anarchia karjaiba vetné. E' párt vezére Loulé marquis, ő t. i. nagyon szeretné a' királynét thrónra képtelennek, magát pedig saját fia nevében kormányzónak nyilatkoztatni, a' lamegő törvényre hivatkozva, mi szerint Portugália királynéjának nem volna szabad idegennek egybekelni. A' párt többi kolompósa azon emberek, kik Coburg hg. eljövetele után minden befolyásuk elvesztésétől félnek, 's illyen Campos, Lionel Tavares követ 's a' t.

A M E R I K A.

A' bankküzdes már kezdődik Amerikában. Ujyork és Ohio statusok törvényható gyűlésében már azon törvényjavaslat tétetett, hogy e' statusokban keringése mindazon új bankjegyeknek gátolassék meg, melyek a' Pennsylvaniában újdon alapított „egyesült statusok bankja“ czime alatt becsátattak ki.

Ejzszakamerika háborújának az indiánokkal, mint említve

volt, még nincs épen vége, mert újabb tudósítások szerint Ujyorkból Gaines tábornok mintegy 1200 amerikai fegyverrel megtámadván egy magánál jóval erősb indián csapatot, attól megrakott. Az amerikai lapok azt állítják: Gaines tábornok nem ismervén az ellenség nagyobb erejét, csakhogy Scott tábornokot elvezesse meg a borostyán-nyeresben, rohanta meg amazit, 's így vesztességét maga okozta. Gaines tábornok seregéből 300at veszte. — A National Gazette csufolódik, hogy Bostonba kukoriczát Olaszországból, burgonyát Franciaországból és sertéseket Csehországból szállítanak. A Globe pedig erre azt mondja, hogy e' cikkelyek drágasága mellett az Európából szállítás még is nyereséges lehet.

Hitchcock kapitány hivatalos tudósítása következőleg írja le azon csatamezőt, melyen Dale őrnagy vezérlete alatt a Seminole-indiánok 1835 dec. 28án egy egész csapat északamerikaiak ölték le. E' tudósítás Scott főparancsnokhoz van intézve: „A' szomorú csatamezőre léptünk. Elsőben eltördelt szétheverő ládákat, azután egy talpigát pillantottunk meg, melynek igás ökrei a' rajtok levő járomba fogva feküdtek agyonverve, mintha szunyadoznának. Távoblatb több agyon ütött ló. Ezuán egy kis fatörzsök-sövényhez jöttünk, mely hihetőleg mellvértül szolgált. Itt mintegy 30 emberi holt test feküdt, jobbadán esontvázak, noha többnyire kötőseikben még. Majd mindnyájan azon helyen feküdtek, melyen harcoltak; fejikkel a' védsövény felé, mely fölött ellődöztek, testeikkel pedig sorban egymás mellett. Bizonyosan állóhelyeiken lövettek agyon. Az indiánok megfosztottak ugyan sok agyonvertet, de háborítatlan ott hagyták. A' sövényen túl más holttestek is heverték az országúton és mellette, közönségesen fák mögött, hova tudniillik a' katonák ellenségi tűz elől rejtkeztek. Kétszáz rőfnyire tovább egész egy csoport agyonvert feküdt. Ez az előcsapat volt, mely mögött állott Dale őrnagy fő serege, 's hihetőleg az első tüzelés közben estek el. A' sövény utolsó menedékhely volt, mint látszik, hol a' sereg maradéka elhullott.“

Ujyorkból márt. 7ről írják, hogy czernyi ember 's ló dolgozik a' gyuladás-okozta omladékok eltakarításán. A' leégett épületek 53 angol holdnyi (acres) tért foglalnak el. Remélhetni, hogy talán egy év alatt még szebb épületek fognak a' régiek helyén emelkedni, mint a' voltak. Sok házbirtokos azt hitte, egészen tönkremenyé. Azonban a' városi belső telkek most drágábban kelnek, 's ez kármentesíti őket. Így nemrég egy sor ház és rakhely, mely értéket 12 évvel 250,000 dolláron vétetett meg, most nyilvános árverés után 765,000 dolláron kelt el.

A' congressus előtt most egy törvényjavaslat forog, melynek czélja az Egyesület országos pénztárában összegyűlt fölösleg pénzát alkotmányszerűleg használni nemzeti czélokra. Az éjszakamerikaiak t. i. nem tudják, mit csináljanak a' sok fölöslegpénzzel, mely a' jövedelemből esztendő végén fenmaradoz. E' fölösleg a' kormány egyes státusok hasznára nem fordíthatja, mert az csupán kizönsz nemzeti czélokra használtathatik. Az annyira szükséges városerősítési 's katonai tárgyakra, valamint a' tengeri erő szaporítására sem sokat fordíthat a' kormány belőle, nehogy a' napszamosak bérét, mely Éjszakamerikában ugy is igen nagy, tetemesen öregbítse. A' fenérdeklött törvényjavaslat, mely „Clay törvényjavaslat“ czim alatt ismértetes, azt kívánja, hogy a' birodalom földel eladatásából bejövő pénz mindenik státus közt aránylag köcsviselői számához képest osztassék el. Ezáltal az egyes státusok képesek lennének helybeli javításait 's közmunkáikat végrehajtani új adózás, vagy adóztatás nélkül. Közönséges a' hiedelem, hogy a' javaslat el fog fogadtatni, de sokan tartanak, hogy az elnök tilalma megakasztja fogadtatását.

N É M E T A L F Ö L D.

A' kormány felett a' generalstatusoknak a' pénzügyi törvényjavaslatról előterjesztett észrevételekre. A' 2dik kamra már kimondá nézetét e' válaszról, mely telvi van aggodással. „Az ország politikai állapotjára nézve, így szól a' kamrai aggodalom, ki kell a' kamrának sajnálkozását azon fejeznie, hogy a' kormány még mindig nem képes ollyan mit közölni, mi némi reményt nyujthatna a' belga ügy végső elintézésére. Valóban félni kell, hogy ha e' részről csak nyugotlann várandnak, míg a' kormány szerencsés lesz közbenjáró feleket föllépni látni, különösként vég-kiegyenlítése még huzamos időig el fog maradni. Legalább sokan úgy hiszik, hogy a' mostani körülmények közt, míg a' fegyvernyugvás, melyre köteleztük magunkat, eltart, míg a' hajozás a' Scheldén engedelmünkél fogva egészen szabad, az országának nem csekély része a' belgák kezében, 's az egykori Németalföld egész adósága kamatja egyedül O-Németalföldön fekszik, Belgiumra nézve épen semmi indítók sincs megszüntetni a' státus qui-t; ugy szinte érkezett fognak azzal gondolni azon hatalmak is, melyek Belgium érdekeit pártolják. Ha a' mostani állapot még sokáig tart, országos adóságnak évről évre növekedni fog, 's nem tölkelhetjük el, hogy ki látásunk a' jövendőbe igen komor. Föltehetni ugyan, a' kormány mindent elkövetett, hogy ne csak lásson közbenjáró feleket föllépni, de a' föllépésre azokat meg is indítsa. E' meggyőződés mellett mostan tehát némelyek meg is nyugszanak; mások ellenben fájdalommal vették észre, hogy az 1835ki aprilisben adott politikai közlemény óta a' kamarához, semmi sem látszott történni, mi a' kívánt czélna, az ismétli alkudozások utjára vezetett volna. Ezeket

elkomorította a' kormány azon nyilatkozása, mellyel fogva tisztán szenvedő állást választott, 's egyedül az idő 's körülmények lassu és bizonytalan kifejlésétől látszik elvárni: lesz e alkalom az alkudozások megkötésére. Ehez képest kötelességnek érezzük azon szerény ohajtást kifejezni, hogy a' kormány akár diplomatái, akár más uton ismét cselekvőleg lépjen föl, 's mindenkép oda törekedjék, hogy Németalföld népének ez igazságos ohajtása teljesüljön: különben méltán felhetni, hogy az ország tökéletesen kifogy erejéből. Sokan végre a' kormány ezen elvállalt állását azért is panasztolták, mert külső megindításra, mint a' kormány ohajtani látszik, nem várhatni, minthogy a' föhatalmak közül is némelyek, mióta a' kormány csak szenvedőleg áll, minden alkudozástól elállottak.

N É M E T O R S Z Á G.

Bonnban, Beethoven szülőföldén egyesület állott össze az ellunyt nagy művészek emléket állítóan szándékkal. Az ügyvivő biztosság tagjai Schlegel A. W., Nöggerath 's többen. — Regensburgból april 6ról írják, hogy a' tavasz bekövetkezével a' híres Walhalla építtetését is folytatják. A' Duna felé a' hely meredékek láthatni már a' készüléket mindkét felől a' pompás márvány-lépcsőzetre, mely a' parttól fölfelé vezetend. Az épület nagy részint az untersbergi bányából kerülő fehér márványból alkottatik, 's már 52 dierai rendű óriás oszlopa szemlélhető a' külső részen, de messziről még csak az épületet leplező nagy deszka-alkotványokat láthatni.

T Ö R Ö K O R S Z Á G.

Smyrnából márt. 12ről írják, hogy ott az napon láttak legelőször porosz lobogót a' smyrnai révben. — Szerviából egy idő óta azon hírek terjedtek, hogy a' szultán Milosch herczegnek ajándékozta kis Oláhországot. E' monda onnan eredt, mert a' szultán csakugyan ajándékozott Milosch hgnek bizonyos Stari Wlah nevű kerületet a' bosnyák szelen, mely Szerbiát kivált a' bosnyákok megtámadásai ellen hathatósan fogja védelmezni. Efelől Milosch hg. kis-Oláhországban is bir valamit. Szendrői levelek szerint Davidovits, Milosch hg. ismértetes titoknok, a' státus-ügyektől eltávolítottat. Ugy látszik, hogy ő az alkotmány-sürgető tavalyi mozgásokban szerfölött is buzgott. Davidovits Szendrőben egy házat vett, kis gazdasággal, hol a' herczeg által rendelt nyugpénzből visszavonultan él.

G Ö R Ö G O R S Z Á G.

A' kir. palota-építésen kívül, mely a' bajor király Görögországban mulatta közben határozatott el, 's alapköve is letétezt, sokkal fontosb történet Otto királynak lemondása a' bajor koronát illető örökdedési jogáról, mellyről szóló oklevelet néhány nappal a' bajor király hazaindulta előtt Otto atyja kezeibe tette le, mely eset híret a' görögég igen nagy örömmel értette. A' görög fejdelem májusban Münchenbe szándékozik fels. nemzetséget látogantatni. A' bajor király Inspruckon keresztül görög utjából szerencsésen visszaérkezett Münchenbe 's april 14kén tartotta fényes bemenetét. A' város ünneppélyesen fogadá huzamos ideig távolvult fejedelmét. Az utcákon pezsgo a' sok nép; az egész város talpon látszott lenni. A' nyilvános ház valamennyi, a' magányosok közül számos fol vala díszítve. Cotta báró palotáján egy erkélyről, hol bizonyos angol lakik, Nagybritannia zászlója lobogott. A' házakon elmés készülétek, mondások 's egyéb közörm-jelentő tárgyak voltak kifüggesztve. A' király nyílt kocsiában ül nője a' királyné mellett, 's midőn a' néptömeg zsidajá közt a' küldöttségek elibe járultak, álla fogadá üdvözléseiket.

E L E G Y H I R.

A' bajor király Görögországból elutazta előtt Athene városának egy városi kórház-alapításra 50 ezer frankot 's 2000 drachmát ajándékozott.

Gabonnár vidéki városink piaczin; pozs. mérője váltó garasban.

	buzs	kétszer.	roza	arpa	zab	kukur.	köles
Apr. 7én Ungvár	66-63	60-58	42-36	40-38	24-20	48-46	—
„ 8én Arad	62-55	40	30	25	29	29	—
„ 9én Komárom	86-80	65-59	45-44	51-47	32-31	55-54	45
„ 9én Miskolcz	90-85	62-58	50-45	40-35	42-38	28-22	120-115
„ 6én Fejérvár	85-74	56-50	48-45	38-36	28-26	—	—
„ 9én Győr	80-75	60-52	46-44	45-43	31-29	55-50	110
„ 9én Pécs	55-45	40-35	30	—	22	30	—
„ 9én Baja	60-43	33-23	23	20	18	27	33
„ 12én Debreczen	70-60	55-50	35-30	30	30	40-35	50-40
„ 15én Új-Becse	80-70	65-55	—	25	25	30	—
„ 14én Losonc	80-60	—	45-40	40-35	25	—	—
„ 16én Szeged	60-55	40-35	30	25	25	30	—
„ 8én Temesvár	65-50	—	—	26	22	25	—
„ 11én Besztercebány	105-80	—	60-51	55-50	27-25	—	—
„ 15én Pozsony	100-96	—	62-60	58-55	37-33	—	—
„ 15én Soprony	127-72	—	65-56	56-45	40-36	68-62	—
„ 15én N. Szombat	112-93	—	58-56	56-50	26-34	80	—

Gabonnár: april. 22dikén Pesten Tiszta buza 85 1/3; — 73 1/3 — 61 1/3. Kétszeres 43 1/3. Roza 36 2/3 — 33 1/3 — 30; Arpa 36 2/3 — 33 1/3. — 26 2/3. Zab 28 — 24 — 20. Köles 36 2/3 — 33 1/3. Köles kása 89 1/3 — 83 1/3. Kukuricza 37 1/3 — 36 — 30.

Pénzkelet: april 20kán: 5 pCtes státusköt. 104; — 4pCtes 99.5/8; — 3pCtes: 75 7/8; — 1821iki köles. 142 5/16; — kir. kam. kötelez. 60 1/2; Bankrészevény: 1307 3/5.

Dunavizállás: april. 21kén 9' 0" 6" — 22kén 8' 8" 6" — 23án 8' 4" 0"

Tolnai Festetics Leo Grófnak, a' Kisded - óvó-
intézeteket Magyarországnban terjesztő Egyesület'
első Közgyűlésén tartott elnöki megnyitó

BESZÉDE.

Nagyérdemű, és minden tiszteletre méltó Gyülekezet!

Egy igen nagy tárgynak mélyen érzett méltósága vezet bennünket e' terem' körébe. Dolgunk' szeretett Hazánkat illeti. — velünk van a' mindenható bönzeretet' védszelleme, 's nem kétlem: mint győzők lépünk fel a' diadalmi pályán. — Első szavammal Titeket üdvözlek kedves Hazánnak szeretett Leányai — Deli Szépek! kiknek kebleit a' szeretet lelkesíti, kiknek szelid kezeikből, nyujtas védelmükből áldás hármlik a' Hazára; fogadjatok el tiszta szívenből jövő üdvözlésemet. — Fogadjatok el Ti is polgártársatok' tiszteletét szeretett Hazánkfiai! kiket szellemi rokonság köte egybe; — fogjunk kezét férfiasan, és védjük Hazánk' javát erős férfii karral: néint azt deli Szépeink meleg anyai keblükben óvják! „Dolgunk' Isten vezesse!” —

Kedves Hazánk' sebein orvosolni, a' bönzeretetnek századokra terjedő vagyasa. Az igaz honfi, ki minden hiúságtól menten, 's lemondván minden hii gyönyörűről, a' Jót csak azért, mivel jó, a' helyest csak azért, mivel helyes, keresi; — ki azt minden ön - tagadással boldogra, szegényre egyiránt akarja hárasztani: ki abban kevély, hogy Polgara a' Hazának, nem pedig tarsa a' boldogoknak, (2) illy igaz honfi mélyebben érzi Hazájának sebeit, 's kész azokat orvosolni, mert különben elvész általok a' Nemzet' valódi élete. —

Bar ki mit állítson Erdemes Gyülekezet! Mi kezét fogván, értsünk egyet abban, hogy a' népek képzeteése, ezen már a' kisded polgárnak vele született joga, még eddig csakely figyelmenre méltányoltott.

Es itt van Hazánknak egyik sulya. Vessünk egy pillanatot e' dologra, és nézzük a' jelenkornak e' részben szomorú képét! —

Születik a' gyermek; és valamint terhben járt vele az anya, úgy terhükre marad a' szülőknek, kik midőn kenyerök után járnak, e' szegény artatlan tarsukat mindenben akadalyozó súlynak tekintvén, az Istennek azon malasztját, hogy gyermekekkel álda meg őket, csak mint az egek' átkát, szerencse' üldözését tekintik. — Kihül szíveikből a' szülői szeretet, sorsra bízzák a' gyermeket, ki ha-csak a' jó Isten nem őrzi, milly könnyen elvész a' világból! —

Mihelyt az első szülői ápolásból kijutott, magára hagyatva — az ör - kutyával barátokzik, házi barokkal tarsalkodik, és csak este későn látja szülőit, midőn ezek faradva haza térnek, és az alom' nyugodalmat keresik. — Egy múltak el használatlan a' hajlékony gyermekkornak gyenge évei. — Növekedik a' gyermek, és kezdi érezni erejét, artatlanul kártékonyra lesz, — 's a' haza terő fúradt szülők oktatás helyett mellyre nincs idejük, veressel tanítják az artatlan bűnöst. — A' szülői szeretetnek illy elmulasztása, illy bánás-mód a' kisded' önként fejlődő tudatját vagy makacs akaratosságra vezet, vagy az emberiséget gyalázó rabszolgaságra. Nem említem, mellyik legyen a' nevelés' jobbik útja; — de az bizonyos, hogy az eddigi utaknak egyike sem vezérli polgártársainkat biztos boldogságra. —

A' midőn negyedik esztendejét éri el a' gyermek, elküldik szülői az iskolába. — Hazánknak csaknem nagyobb részében millyen tanító fogadja őt ottan? — Egy férfi, ki szolganak gyöngé, — mesterséget nem tud, — munkasságra rest. — kinek testi lelki tehetségeit — legmelyebb alom fogja körül, 's a' ki — koránt sem szeretettel, és nemes lelki vonzódással munkalkodik e' szent ügyben, hanem undorral, unalommal, harraggal, 's mintegy Isten átkozta, komoran üzi henyerét a' gyermek-fenyíték' kórtat, mesterségét. — Illy tanító fogadja a' szegény kisdedet, kinek elme csak szeretet; kinek taptaléka nyujtás lehet, 's ki a' szelid velebnást ezer áldással visszonozna. — Illy bánás-módnak magából eredő következése az; hogy a' gyermek elke-rüli az iskolát, mellyet nem mint a' béke' palotáját, nem mint tiszta együgyűségének menedek helyét, — hanem mint kiházaat tekint; és ime azon teremben, hol a' jót, az erényt, a' felebaráti szeretetet, nemes lelkűséget, és istenfélést kellene tanulnia, — nem ritkan vették magva a' hazugságnak, akaratoskodásnak. S' mondhatom, koránt sem esmerheti az emberi természet, ki attól tart, hogy illyen gyenge korban szenvedett bönatosoknak következesük soha sem leend, 's hogy azok későn korán, valamely oldalról ki nem törendenek, —

Toln
intéz

Egy igen
zankat il
fel a' dia
Szépek!
Hazara ;
letét szer
javát erő
K
den hiús
azért, m
tani: ki
lyebben é
B
peztetése
És
részben
Sz
midőn ke
azon ma
Kihül sz
nyen elv
M
mokkal
dalmat
gyermek
lyett me
illy bana
lázó rab
útaknak
A
nagyobb
tud, —
sem szer
raggal,
fogadja
banást e
rüli az
hanem n
lelkiség
S' mond
vedett
törönden

Tolnai Festetics Leo Grófnak, a' Kisded - óvó- intézeteket Magyarországnban terjesztő Egyesület' első Közgyűlésén tartott elnöki megnyitó

BESZÉDE.

Nagyérdemű, és minden tiszteletre méltó Gyülekezet!

Egy igen nagy tárgynak mélyen érzett méltósága vezet bennünket e' terem' körébe. Dolgunk' szeretett Hazánkat illeti, — velünk van a' mindenható honszeretet' védszelleme, 's nem kélem: mint gyózők lépünk fel a' diadalmi pályán. — Első szavammal Titeket üdvözlök kedves Hazámnak szeretett Leányai — Deli Szépek! kiknek kebleit a' szeretet lelkesíti, kiknek szelid kezeikből, nyájias védelmükből áldás báramlik a' Hazára; fogadjátok el tiszta szíveimből jövő üdvözlésemet. — Fogadjátok el Ti is polgártársatok' tiszteletét szeretett Hazámfiai! kiket szellemi rokonság köte egybe; — fogjunk kezet férfiasan, és védjük Hazánk' javát erős férfiu karral; mint azt deli Szépeink meleg anyai keblökben óvják! „Dolgunk' Isten vezesse!“ —

Kedves Hazánk' sebein orvosolni, a' honszeretetnek századokra terjedő vágyása. Az igaz honfi, ki minden hiúságtól menten, 's lemondván minden hiu gyönyörrel, a' Jót csak azért, mivel jó, a' helyest csak azért, mivel helyes, keresi; — ki azt minden ön-tagadással boldogra, szegényre egyiránt akarja hárszítani; ki abban kevély, hogy Polgara a' Hazának, nem pedig tarsa a' boldogoknak, (?) illy igaz honfi mélyebben érzi Hazájának sebeit, 's kész azokat orvosolni, mert különben eltérzik általok a' Nemzet' valódi élete. —

Bar ki mit állitson Erdemes Gyülekezet! Mi kezet fogván, értsünk egyet abban, hogy a' népnek képezetése, ezen már a' kisded polgárnak vele született joga, még eddig csekély figyelemre méltányoltott.

És itt van Hazánknak egyik sulya. Vessünk egy pillanatot e' dologra, és nézzük a' jelenkornak e' részben szomorú képét! —

Születik a' gyermek; és valamint terhben járt vele az anya, úgy terhükre marad a' szülőknek, kik midőn kenyerök után jarnak, e' szegény artatlan tarsukat mindenben akadályozó súlynak tekintvén, az Istennek azon malasztját, hogy gyermekekkel alda meg őket, csak mint az egek' átkát, szerencse' üldözését tekintik. — Kihül szíveikből a' szülői szeretet, sorsra bízzák a' gyermeket, ki ha-csak a' jó Isten nem őrzi, milly könnyen elvész a' világból! —

Mihelyt az első szülői ápolásból kijutott, magára hagyatva — az ör-kutyával barátkozik, házi barokkal társalkodik, és csak este későn látja szülőit, midőn ezek fáradva haza-térnek, és az alom' nyugodalmat keresik. — Egy múltak el hasznalatlan a' bajlékony gyermekkorok gyenge évei. — Növekedik a' gyermek, és kezdi érezni erejét, artatlanul kártékonyá lesz, — 's a' haza tőro' fáradt szülők oktatás helyett mellyre nincs idejük, veréssel tanítják az artatlan bűnöst. — A' szülői szeretetnek illy elmulasztása, illy bánás-mód a' kisded' önként fejlődő indulatját vagy makacs akaratosságra vezet, vagy az emberiséget gyalázó rabszolgaságra. Nem említem, mellyik legyen a' nevelés' jobbik-útja; — de az bizonyos, hogy az eddigi útaknak egyike sem vezérli polgártársainkat biztos boldogságra. —

A' midőn negyedik esztendejét éri el a' gyermek, elküldik szülői az iskolába. — Hazánknak csaknem nagyobb részében millyen tanító fogadja őt ottan? — Egy férfi, ki szolgának gyöngé, — mesterséget nem tud, — munkasságra rest. — kinek testi lelki tehetségeit — legmélyebb alom fogja körül, 's a' ki — koránt sem szeretettel, és nemes lelkü vonzódással munkálkodik e' szent ügyben, hanem undorral, unalommal; hasem szeretettel, 's mintegy Isten átkozta, komoran űzi kenyerét a' gyermek-fenyíték' kontar mesterségét. — Illy tanító fogadja a' szegény kisdedet, kinek eleme csak szeretet; kinek táplaléka nyájasság lehet, 's ki a' szelid veledobanást ezer áldással-visszonozná. — Illy bánás-módnak magából eredő következése az; hogy a' gyermek elke-rüli az iskolát, mellyet nem mint a' béke' palotáját, nem mint tiszta együgyűségének menedék helyét, — hanem mint kínházat tekint; és ime azon teremben, hol a' jót, az erényt, a' felebaráti szeretetet, nemes lelkűséget, és istenfélést kellene tanulnia, — nem ritkán vetetik magva a' hazugságnak, akaratoskodásnak. S' mondhatom, koránt sem esmerheti az emberi természetet, ki attól tart, hogy illyen gyenge korban szent-vedett benátasoknak következésük soha sem leend, 's hogy azok későn korán, valamely oldalról ki nem törendenek, —

Szóljunk tehát a módokról. — Az ideigleni választottságnak tagjai, kik a védintézetek dolgában, nem melly jártassággal bírnak, hosszabb vitás utat, végtére abban állapotok - meg, hogy a védintézetek terjesztése legjobban, és legbiztosabban eszközölhető tanítók kiképzése által. —

Ezt két úton érhetni el, t. i. vagy ha a már fennálló intézetekbe praxisra jutnának a tanítandó ifjak, vagy pedig ha, egy külön példány intézet állíttatnék fel, mellybe a kiképzendő ifjak theoriát, és praxist nyernének. — Akár melly módra dőljön a határozat; minden esetre azt javasolja a választottság; hogy a kiképzendő ifjakra az Egyesület ügyeljen, vagy ügyeltessen, azokat szeme elől soha se ereszsze, és befolyását reájok (a rendszabályok szerint minden befolyas nélkül) megtartsa, a mi azért szükséges, mivel az Egyesületnek az egész Ország előtt jót kell állani a szabadon bocsátandó kiképzett tanítóért, és az Egyesület ezen hatósága nélkül hitele igen könnyen megcsorbúlna. —

Mi az említett két módot illeti, az első ellen az szól: hogy a divatozó védintézetek — fennállanak ugyan, de még igen sok kívánandót hagynak is fenn, ezekben a kiképzendő ifjakat küldeni, — nem nagy sikert hozna, 's kénytelenítettnek az Egyesület az ifjakat külföldre t. i. legalább is Ausztriába küldeni, csak hogy kiképzetésükre nézve Hazánk előtt bűntudatot valljon; ekkor a költséget a nyelvnek veszteségét, 's más egyéb eseteket fontolóra kell venni; és azt fogjuk tapasztalni, hogy a másik módra szorúlunk; különben foganatlan lesz iparkodásunk. — Így tehát az ideigleni választottság azt javasolja, hogy állíttassék fel egy példány intézet, mellyben képezendő tanítók, theoriát és praxist az Egyesület elvei szerint nyerjenek.

Már most nagy érdemű Egyesület! azon kérdés lesz eldöntendő, hogy t. i. hol állíttassék fel az intézet? Méltóztassanak tehát e kérdést bölcs tanácskozás alá venni, és e dologról határozatot hozni.

(Mintán ennek okokkal támogatott megfejtése a választottságra bízott:)

Ezen kérdésről határozat hozatván, menjünk által most az igazgatási rendszabályok javaslatának, felolvasására, 's meghányására, és ha úgy eshetik elfogadására; — mire azon okból van olly igen szükségünk; mivel az Egyesület csak akkor nyeri el valódi alkotását, midőn bizonyos alap törvényei szerkesztve vannak 's azoknak magat köztapssal, 's egyetértéssel alá veti. — Méltóztassanak tehát megengedni, hogy felolvasattassék a javaslat, — 's arról végső határozatot hozni.

(Ennek bővebb megrostálása szinte a választottságra bízotván; miután ennek tagjai köz akarattal megválasztattak, ekkép végezé beszédét:)

Fennállunk tehát, mint egyesület, melly a szent ügyben tiszta ügyekezettel fogott kezét. Munkálkodjunk kitűzött célunkra minden kitelhető erőnkkel, hogy Hazánk varakozásának megfelelően, annak bizodalmat megérdemelhessük. A Hazánk megismerése 's késő maradékaink' áldása leszen jutalma hazafiúi igyekeztünknek. Velünk lesz a mindenható honszeretetnek védangyala, 's nem kétlem, diadalom lesz pályabérünk, — dolgunk Isten vezesse!

A' Kisdedóvó-intézeteket Magyarországon terjesztő Egyesület'

II. Közgyűléséhez

VÁLASZTOTTSÁGI TUDÓSÍTÁS.

Mintán az Egyesület múlt hónap' 5kén tartott első közgyűlésén létre-jövetelét ünnepélyesen kinyilatkoztatta, határozatainak végrehajtásában a' részes tagok közül megbízott választottság annál buzgóbban iparkodott eljárni, minél szentebb előtte a' köz cél, és minél inkább tiszteli azon bizodalmat, mellyel megajándékozta szerencés lón; kötelességének ismervén eddigi munkálkodásának sikerét ez alkalommal híven előterjeszteni.

Mindenek előtt az Egyesület' jövődjét szerkesztésének 's alkotó szabályainak javaslatát több példányban köre nyomatva az eddig aláírott érdemes tagokkal közölte, olly reménnyel; hogy alap elveit a' tisztelt egye-

sületi tagok azon szemmel vizsgálva fontolgaták, mely minden testületben függetlenséget, népszerűséget, allandóságot, és hatékonyságot keres a kitzított czélnak minél korábbi elnyerhetésére.

Ez vala közös szempontja a választottságnak is, mely a rabizott feladásoknak megfejtésekor nézeteit öszvesíté; hogy helyesen válaszolhasson ama' elejébe tett kérdésre: valljon a' kisded-óvasra kiképzendő ifjak az eddig létező intézetekbe küldessenek e gyakorlatra, vagy képző példány intézetet alapítson az Egyesület; és ezt Buda-pestén é, vagy ennek kebelén kívül, és hol?

Munkalkodásban mindig szemmel tartván az Egyesületnek kitzított czélját, t. i. a' kisded-óvó intézeteknek Magyarországon terjesztését, mivel ezen kitzított czélt egyedül annak eszköze gyanánt tekinthetni, hogy a' föld' népe ezen terjesztendő kisded-óvó intézetekben mind testileg, mind erkölcsileg fejlődjék, úgy véli a' választottság, hogy az Egyesület olly alkotású óvó-intézeteket ohajt a' Hazában terjeszteni, melyek e' végczélnak mindenkép' megfeleljenek. Miatán tehát a' közép czélnak minél korábbi megnyerhetésére eszközül főleg a' kisded-óvasi nevelők' előleges kiképzése választatott, a' fenn érintett kérdésnek megfejtését szükségkép' annak tudása előző meg: valljon nem fogna é ártani, ha külföldre küldetnének a' kiképzendő ifjak, hol a' kisded-óvas' ideája tamadt, gyakorlata kifejtett, 's létesülete leginkább gyümölcsöz.

Emlőlőzvé bár a' nemzetiségi szempontot, melyre nézve a' külföldöni nevelő-képzés ártalmas magvat hinthetne a' Hazában, 's hábir a' kiképzett ifjaknak főkötelességül tetejének is hazai óvó-intézetbe léptök előtti nyelvünkkel, 's a' nép' characterével minden oldalról megismerkedni, ezen módot mégis annyival kevésbbé javasolhatja a' választottság mivel előre attól tart, nehogy a' tetemes költségeken külföldre utaztatandó ifjak vagy igen csekély kamattal, vagy épen a' nélkül térjenek vissza, mert igen tavol esnének az ügyeléstől, 's e' nélkül sem kívánatos tehetségeikről, sem egyéb erkölcsi tulajdonaikról, melyek egy kisded oltalmazásban kerestetnek, nem kezeskedhetnék az Egyesület.

Itzünkben kell tehát nevelni kisded nevelőket a' Hazá' bimbainak; de ismét fennmarad e' kérdés: az eddig létező intézetekben e' vagy példány intézetben? Azon intézetnek, vagy intézeteknek, melyekbe ifjak gyakorlatra küldözethetnének, mint magában értődik, olly szerkezetűeknek kellene lenni, millyenek a' fenn előhozott czélnak tökéletesen megfelelnek. Erre nézve a' választottság kihalgatván egyik érdemes tagját, kinek e' dologban mind olvasásból merített, mind tapasztalással szerzett ismeretei közös figyelmet nyerének, tudósításából következő vázlatat allította össze a' czelszerű kisded-óvó intézetek' képmének:

A' kisded-óvó intézet feladása kettő: testileg, és erkölcsileg megóni 's fejleszteni a' kisded erőt. Az elsőnek ismét két alosztalya van: megóni a' kisdedek ép testét minden veszélytől, 's tevélegesen növeszteni a' tagok erejét gyakorlat által. A' veszélytől óvas egyik a' legfőbb feladások közül, mert a' szerencsétlenség által megcsontult testnek hibáját főkép a' mezei népnel, a' lelki erőnek bár muly magos foka sem képes eléggé pótolni. Karhözattja tehát ez minden olly büntetés' nemét, mely testi sanyarral lévén összeköve, a' gyöngé testben könnyen sérelmet okozhat, hasznalni pedig annyival kevésbbé képes, mivel a' testi hűntetés ott, hol egyéb szellemi kinszerítő eszközök szolgálnak, csak czéliránytalan kegyetlenkedés. — Illy karhözatos testi büntetések közé számittatik például az éheztetés, verés, és bizonyos állásra kinszerítés. — Mennyiben pedig a' testi műszerek csak gyakorlás által indulhatnak meg a' munkalkodásra, tevélegesen oldala a' testerőképzesnek szinte nem csekély figyelmet érdemel; mert a' gyöngé izmú, nyavalgó, és tehetetlen tagok, mint erőtlen műszerek, silany segélyeül szolgálnak bármí erős léleknek; sőt gyakran ennek működéseit is akadályozzák. Ezeknél fogva a' kisded-óvó intézet egy jól elrendezett gyakorlász iskolát szomszédságában nem nélkülözhet. Mi a' kisded-óvas' szellem fejlesztő részét illeti, mivel a' gyöngéd kisded korban, mely egyedüli tárgya az óvó-intézeteknek, alig fogékony a' lélek egyébre annál, mit szemmel lathatni; számüzni kell innen minden szoros értelmű tudományos oktatást, annyival inkább minden ollyas tárgyat, mely a' lelket közelebb hatása után elfoglalhatja. A' tanítás-módnak ehhez képest mennyire csak eszközölhető, szemrehatásnak kell lenni, egyszersmind ollyannak, mely e' kisdedet mulattatva szüntelen, de kellemes foglalatosságba merítse, és ez által a' munkasságot nélkülözhetetlen szükséggé, második természetéve tegye; a' hanyatlásnak egy pillantatig sem engedvén időt.

Bölesen át fogja látni ezekből az Egyesület, hogy a' kisded-óvó intézetek nem iskolák, és ennél fogva tanulmányaik nem könyv, toll, papiros, ténta és ezekhez hasonló szerek, melyek az óvó-intézetekbe hozatva, valamint az irányt elferdítik, úgy nevöktől is megfosztják a' kisded-óvó intézeteket.

Lehet ugyan a' kisded-óvó intézetekben is megkezdeni az olvasás', írás', és számvetés' elemeit, főkép falukon, és mezővárosokban, hol a' kezdő iskolák épen azon korára jutnak a' gyermekeknek, midőn ezeket szütleik az iskolaktól elvonva, házi, és mezei foglalatosságokra kezdik szorítani; de itt is csak a' kivétel módja mentheti meg sérelemöktől a' fenn érintett kisded-óvasnak elveit, mely az olvasásra nézve ezítra táblákkal, írásra nézve homakkal, 's íróbotoesakkal (toll helyett), és a' számvársra nézve Rusznak golyószámvetési műszerével eszközöltetik, a' nélkül, hogy a' kisded' elméjének feszülni kellene. Valamint pedig az írásra, olvasásra, és számvetésre-tanítás, mint némüleg tudományos oktatás, a' kisded-óvasnak körén tilos, és egyedül a' kivétel módja teszi azt tökéletesen melleleg tárgyaül; úgy a' választottságoktatás, mint a' képző tehetséget lathatlan tárgyaival leginkább feszíti, a' fentebb kimondott zivet legelőzetesebben serteud.

A' kiseded óvónak melyelbre e' tárgyban bocsátásának nem lehet, mint a' kisedekben csupán vallásos érzelmet gerjeszteni; és ezt is csak a' velök született rokonsági vonzalom' útján. Illy vonzalom az, melly a' gyermekeket szülőkhez köti. Így fejledezhet böles tanítónak segélye mellett az atyai jóság' — s fiúi szeretet' hasonlatából a' köz atya iránti tisztelet, midőn a' kised az előre bocsátottak után arra tanítatik, mi nélkül minden vallásra-tanítás sikertelen marad, hogy „Isten az emberek' közös atyjok, ki azt parancsolja: hogy ezek mint testvérek szeressek egymást.“ A' többit eléggé pótolandják majd otthon a' szülők, vagy nép-iskolák, 's tisztek szerint az illető felekezeti, és szertartású lelki atyák. —

A' kised-óvásnak imént előszámlált feladatai között kivételre nézve nincs könnyebb, egyszer'smind szükségesebb, mind a' még meg nem romlott kisedi kedélyt (das Gemüth) értesíteni a' felől; mit jelent e' nagy tekintetű szavacska „Jog“ 's alig van valóságos életben több alkalom az elkövetett jogtalanságnak helyre igazittatására, mint épen a' kisedeknél. A' kisedben fölleljük immár az embert erkölcsi nyavalaainak kútféjével, az önzéssel. Ő is egoista már, mint mi, csak tárgyai különböznek önzésének a' mienkétől; 's ezen nyavalaikat öszintébb kedélyek még könnyebben 's gyakrabban elárulja, mint a' megelemedettek. Azonban itt is van kivétel. A' kised' kebelében nem ritkán mutatkozik magasabb jogérzet, sőt a' legnemesebb öntagadásra is mutattak kisedek példát, mit bennök természetesen a' tiszta szeretet gerjeszt. A' jogok' öszszeségének vezérelve, melly „mind azt tiltja elkövetni másokon, mit másoktól magunkon elkövetetni nem akarunk;“ — és az erénynek alaptörvénye, melly „mind azt megadói parancsolja másoknak, mit minmagunknak kívánunk másoktól,“ — valamint legkézzel-foghatóbb igazság, úgy legezelszerűbb mértéke minden jognak, erénynek, jogtalanságnak, és vétéknek. Midőn tehát a' kisedeket cselekedeteiknek értékét e' szerént becsülni szoktatjuk, egyszer'smind a' lelkiismeret, ama láthatlan bír' is fog éleszetni szívökben, ki bennünket legtitkosb cselekedeteinknél sem hagy el; 's a' kisedek vajmi könnyen atvizik majd a' gondolkodás a' dot mas tárgyra, 's esetekre is, mellyek az élet' mindenféle viszonyaiban előfordúlnak. A' kised-óvónak azonban itt is elkerülhetetlenül szükség szem előtt tartani, hogy a' kised ezen igazságokra nem theoriat' okokkal győzette tanítatik, hanem közbe jövő esetekben saját érzetükre hivatkozólág — soha egy esetet sem hallgatván el észrevétel, és figyelmeztetés nélkül.

Midőn a' választottság ime' elveit alapítá meg főkivánságául az óvó-intézet' rendszerének, nem felekezett meg a' nemzetiségről, mellynek terjesztését honunkban minden egyéb jónak terjesztésével párosítani kíváná. Mert erőteljes nemzeti élet egyedül azon alap, mellyen a' mívelődés haladhat, 's a' közboldogság biztosan nyugthatik; 's a' nyelv egyedül ama társasági kötelek, melly a' Haza' polgárait egymáshoz kapcsolja, melly az egyé kapcsolatakat élő nemzetté teszi, 's a' nemzetet életben tarthatja. Ha tehát ezen közöbajtás-ölelte célt az Egyesület is melleleg sajátjává teszi, közelíteni fogja annak teljesülését, mit közelíteni minden hazafiának kötelessége: hogy Magyarország valahara Magyarok' hazája legyen. —

Meg lévén alapítva az elvek, és kész lévén mintaja a' célszerű kised óvó-intézeteknek, valamint sejtítőlég az Egyesület csak illy szemlemben akarja terjeszteni a' czélba vett intézeteket, úgy a' választottság is csak illy szemléket j' osolhatna a' kiképezendő nevelők' gyakorlatára. Hozzá mérte tehát az eddig létezőkből mindegyiket, mellyet egy vagy más választottsági tag ismer, azonban az előszámlált megkivánságok együtt sehol sem találtattak fel; minél fogva a' választottság ezen módot az Egyesületnek nem ajánlhatja, — annyival kevésbbé; mivel az eddig fenn-alló intézetek többnyire alapítványoknak köszönvén létüket, pártfogói hatalom alatt különféle érdekek szerént kormányoztatva többnyire iránytalanok, 's az Egyesületnek független változtatási befolyását el nem fogadnak; következésképp a' kiképezendő nevelő tanítványok irány' és rendszer nélkül csak szaggatott ismereteket, és nem elveket tanulnának; a' tökéletlen gyakorlatból csak fél készülettel lépnének ki, 's illyenekért az Egyesület ön méltóságának esökkenése nélkül nem kezeshetnek: — kezeshetnie pedig kell; tehát szükséges példány-képző intézetet alkotni magának az Egyesületnek.

Háttra van azon kérdés: hol állítassék fel a' képző intézet?

Fentebb érintett: hogy az Egyesület tanító nevelőkének alkalmas voltokért kezeshetnie tartozik, és főleg azok előtt, kiknek óvó intézetekben amazok alkalmaztatást nyereendek; mivel ha a' példány intézetben kivépzett kised-óvók' megkivánságaik felől az illető pártfogók olly bizonytalanságban kénytelenitettnek maradni, millyenben eddig valának, úgy szükségtelen vala a' kised-óvók' kiképzését különös czélul kitűzni. — A' kised-óvó intézeteknek szükségét nem csak a' külföld ismeré-meg, hanem édes Hazánk is; erre egyéb bizonyosság nem kell, mint az, hogy annyi akadály' ellenére is számos illy intézet áll fenn a' Hazában, 's hogy a' pesti Jósef-külvárosban fennálló intézetet magok a' kisedek' szülői alapították. És valóban illy közhelyesen megismért szükséghez képest gyorsabban terjedett volna divatjok, ha olly nehéz nem volna alkalmas kised-óvókat találni, kikben nem annyira tudomány kívántatik, mint jámborság, haszonvágy nélküli mas hajlandóság a' jóra, munka kedvelés, kisedek iránti szeretet, 's nyujtas leereszkedés; — midőn olly tulajdonságok, mellyeket a' szükséggel küzdőkben többnyire csirkazatkok szokta elnyomni — a' haszonvágy — Minthogy tehát az Egyesület csak ezekből választá a' kised-óvó tanítványokat, szükség, hogy kiválasztottait szüntelen szemügyben tartsa; mivel csak úgy lehet bizonyossá megtudni azt, valjón alkalmasak lesznek e' arra, hogy valamely óvó-intézetet egykor lebecsülés fogapattal kormányozhassanak. Azonban a' már szelle-

mileg kifejlett ifjat nem csupán 's magában a' példány-intézetben ismérhetni-meg, mivel tudván, hogy jó-vendő sorsa itteni viseletétől függ, könnyen alorczat vehet fel, 's minden árnyékos oldalt, melly alkalmatlanságát elárulhatná, szorgosan eltitkolhatja; hanem figyelemmel kell őtet követni akkor is, és főleg akkor, midőn magát szemügyön kívül képzeli.

Ezekből az következik, hogy a' nevéndékeknek a' példány-intézet' igazgatójával együtt kell lakniok. De még nem elég a' nevéndékeknek csupan kikémleni, szükség azon felül elméjökre is foganatosan hatni; szükség hogy a' példány-intézet' helyzete, 's környületei, minden akadálytól menten az Egyesület' munkálkodásait elősegítsék. Az előre bocsátottak után helyzetére és környületeire nézve a' felállítandó példány-intézetnek, elmellözve megkívántságait, mellyek erkölcsi alapját képezik, szükségesnek vélte a' választottság előadni, hogy az Igazgatónak elkerülhetlenül magában a' példány-intézetben rendelendő lakása legalább két szobát, a' nevéndékeké aránylag szinte legalább kettőt kíván; maga pedig a' példány-óvó intézet elfoglal egy oktatási teremtet, azon felül egytet, mellyben a' kisdetek zordon időben szabadon mozogva játszhasanak; 's ez már maga két terem- 's négy szobából álló lakra számít. Nem nélkülözhet egy kerttet, mellyben a' test-ez már maga két terem- 's négy szobából álló lakra számít. Nem nélkülözhet egy kerttet, mellyben a' test-egyakorlászat eszközöltetik. Mindennek esztendei hazbérét, alkalmas elrendezésére megkívánt költségét, az igazgató fizetését, nevéndékek' segély-pénzét, 's egyéb időközi költségeket számba véve, 's az Egyesület' jó-vedelméhez mérve, (melly eddig alig számol még száz részes tagot), lehetetlennek véli a' választottság, hogy akár Budán, akár Pesten létesüljön a' kívánt példány-intézet. És így mind azon környületek, mellyek neta-lán a' célbavett képző példány-intézetnek alapítását Buda pestre javaslanák, megemlíteni fölösleg. —

Figyelembe vévén azonban árnyék oldalait a' buda-pesti helyzetnek, a' választottság' véleménye sze-rint nem veszt ez által az Egyesület' ügye, sőt talán nyerni fog, ha sokkal számosabb ellenokoknál fogva a' példány-intézetnek, 's a' nevéndékek' kiképzése' helyül a' falusi csendet választandja, hol a' természet' ke-beleében a' szív minden szelidebb benyomásra fogékonyabb, hol a' természet' keesei a' legkeményebb érzéket-lenséget is meglágyítják.

E' tekintetből, hogy a' költségesebb és lármás városi életnél az Egyesület' nevéndékeire nézve sokkal czélirányosabb lesz a' falusi, ha mindjárt azon ezernemű alkalom, mellyel az ifjak' erkölcsének romlására min-den nagy város bővelkedik, számba sem vétetik. — könnyen láthatni. És talán nem ok nélkül allítják: hogy mind a' hervallszi nevelői képző, mind Schweizban Fellenberg', Skoczianban pedig Owen Robertnek csudálatra méltó intézete nem dicsekedhetik olly szép sikerrel. ha nagy városba lenne helyezve.

Mivel azon felül az Egyesület' 1ső közgyűlésén kimondott határozata szerént a' kisded-óvó intézeteket főleg a' köznép' hasznára kívánja terjesztetni, ennek szokásaival és szükségével a' kiképezendő kisded-óvó-ssak a' hely' színén, 's közötté ismérkedhetik-meg, 's csak falun lehet a' képző-intézetet olly mezei fogla-latosságokkal párosítva szerkesztetni, mellyekhez a' mezei nép' kisded-óvóságának eleve szoknia kelletik. 'S ez talán maga elég volna arra, hogy a' választottság a' czélba vett képző-intézetet inkább falun, mint városban javasolja felállítatni akkor is, ha netalán a' megkívánt költségek' hiánya, mint kinszerítő környület, valami nem reménylett esemény által megszüntetnék is. —

Most már azon nehézség gördült a' választottság elejébe: hol javasoljon helyet a' kérdésbeli intézet' számára, olly alkalmas helyet t. i. melly az Egyesületnek közvetlen fölügyelését elfogadja, 's melly az építési költségeket, ha alkalmas ház erre nem találtatnék, semmikép' ne szaporítsa. És ime azon szerencse, melly a' jóra törekvőket épen akkor szokta elő segíteni, midőn leginkább fölakadnak, a' választottság' aggodalmát egyszerre szétoszlatá. Ugyanis Festetics Leo gróf ó nagysága, kit az Egyesület szerencsés sejdelemmel igaz-gatójának választott, ajánlást tön, hogy nemes Tolna varmegyében Szekszárdhoz közel fekvő Belacz helységeben, saját birtokán fennálló kisded-óvó intézetét minden hozzá tartozó épületekkel és telkekkel az Egye-sületnek czélba vett példány-intézeté' számára ajándékképen átengedni, az épületeket czélszerűen bővítve saját költségén hozzá-alkalmaztatni és a' kisded-nevelőnek mostani fizetését, melly évenként 240 ezüst fo-rintot tesz, örök időre megalapítani kész. Igéri továbbad a' nemes Gróf, hogy ha az Egyesület ezen aján-latát elfogadandja, arról törvényes alakban alapítólevelet is alkotand, mellybe azonban egy ovadékat kíván iktatni az iránt, hogy ha az Egyesület létezni, 's kijelölt körében munkálkodni megszűnnék, vagy a' példány-intézet onnan más helyre tétetnek által, ezen ajándéka egész kiterjedésében ő hozza, vagy örököseihöz térjen sa-játul vissza.

E' szerint megszüntek az akadályok, mellyek pénz' dolgában az Egyesület' munkálkodásinak gátot vet-hettek volna; és a' választottság meggyőzetett arról, hogy a' példány-intézet' sikerét, mellytől az Egyesület-nek minden további munkálkodása függ, leginkább. sőt egyedül úgy remélhetni, ha olly férfunak lesz köz-vetten felügyelése aiatt, ki a' közügyért feledhetlen őse gróf Festetics Györgynek dicső példáját követve illy nemes aldozattal indita meg a' dolgot.

Valamint tehát örömelragadtatva fogadá a' választottság e' nemes ajánlatot, úgy az Egyesületnek teljes méltánylasat előre sejdítve, minden további javaslatát és munkálatit e' szesint folytatta. Jelesen, mivel a' tisztelt alapító Gróf adakozását azon igérettel tetézte, hogy az Egyesület' helybenhagyása után az építést azonnal szandéka megkezdeni, 's a' példány-intézetet még e' folyó évben tökélyesen előállítani, ennél fogva

a' célbave
Tudván pe
lönösen a'
nevéndékek
azon felad
az említet
évi fizetés
vagni szá
kijelentéss
sület' igaz
nyilatkozta
dó módon

Meg
előállítatn
lenne; nel
vagy megh
tételben a
egyesületi
dékeknek
nek pedig
Egyesület.
a' példány
kezőkép te

Jele
tisztja jöve
A' belaczi

A' példány
Rendkívüli

'S így az
Melly öszs

Ha tehát
még 10 fo

Meg
sait megke
leszen elé
tézeteket
javasolva
lyeknek j
könyvtár

Mit
tottsági ér
ön költség
írott egye
is ígérte
sával öreg

Kö

a' czélbavett nevelőképzésnek közelítéseül azonnal alkalmas péllány intézeti igazgatóról is gondoskodott. Tudván pedig, hogy a' példány-intézet' igazgatójának minden tekintetben mivelt, és jeles karakterű, de különösen a' kisdud-óvás' körében tökéletes készületű férfiúnak, szóval olly férfiúnak kell lenni, ki a' tanító nevendékeket valódi kisdud-óvo nevelökké legyen képes nevelni, tudván azt is, hogy illy miveltségű férfiú azon feladásért, mellynek terhét kezességel fogja elvállalni, több kényelemre, 's életkellemre számolhat, az említett példány - intézet' igazgatóságára alkalmaztatandónak szabad lakáson felül 500 pengő forint évi fizetést szavazott a' választottság, a' nélkül azonban, hogy az Egyesület' ezentuli rendelkezésének elejébe vagni szándékozott volna. Melly ovadék mellett az említett igazgatói hivatalra többen szó litattak fel olly kijelentéssel, hogy ha ki a' fenn megállapított fizetésért a' közölt föltételeket elfogadni kész, az Egyesület' igazgatójához irányzandó válaszában szándékát, egyszer'smind e' tárgy iránti nézeteit minél előbb nyilatkoztassa ki, 's az érkezendő válaszok irányúl fognak szolgálni arra, hogy az egyesület meghatározandó módon több jeles férfiú közül a' legérdemesebbet valassza.

Megtörténhetik ennél fogva, hogy addig is, míg a' példány-intézethez megkívánt épületek tökéletesen előállittatnak, annak igazgatására olly jeles férfiú jelenti magát, kit az Egyesületnek elbocsatani veszteséges lenne; nehogy tehát az idő hasznalatlanúl teljek-el, javasolja a' választottság, hogy ezen esetre az érintett, vagy meghatározandó fizetés mellett ideigleni munkálkodását tüstént kezdje meg, 's valamely buda-pesti intézetben annyi tanító-nevendék rendeltessék oktatása alá, mennyi a' szükséges költségeken felül maradandó egyesületi jövedelemből illendően segítettetik; megjegyezvén, hogy a' pártolás alá veendő ideigleni nevendékeknek csupán segélypénz, és ennek fejében évenként legfőlebb 50 pengő forint, a' példány-intézetbelieknek pedig azon felül csak szabad lakás fog adathatni, különben alig lesz képes egy nevendéket elvállalni az Egyesület. Ezeknek felvilágosításaül, valamint annak meghatározhatásaül is, mennyi nevendék vétethetik fel a' példány intézetbe, a' sejdítőlég össze számított jövedelmeknek, és évi költségnek egybehasonlítását következökép terjeszti elő a' választottság:

Jelenleg az aláírott részesek' száma kö-ülbelül száz, ezeknek 6 forint részvényeikből az Egyesületnek tiszta jövedelme	- - - - -	600 for. peng.
A' belaczi nevelőnek alapítványi fizetése	- - - - -	240 for. peng.
		<hr/>
		Összesen 840 for. peng.
A' példány-intézet' igazgatójának szavazott évi fizetése	- - - - -	500 for. peng.
Rendkívüli költségek 's könyvtári szerzemények körülbelül tehetnek évenként	- - - - -	100 for. peng.
		<hr/>
'S így az évi kiadások már is fölmennek	- - - - -	600 for. peng.
Melly összeséget a' jövedelmivel egybevetvén, fönmarad a' nevelő tanítványok' segélyéül		<hr/>
		240 for. peng.

Ha tehát ezeknek fejenként megállapítatik a' javasolt 50 pengő forint, — a' maradék 240 pengő forinthoz még 10 forintot remelve, 250 pengő forinton ki lehetne tartani 5 nevendéket.

Megtörténhetik továbbad, mit ohajtva remél a' választottság, hogy az Egyesület, miután munkálkodásait megkezdette, rövid idő múlva számosabb részessel fog dicsekedni, 's akkor a' közcél' közelítéseül nem leszzen elég csupán tanító-nevendékeket képezetni; hanem az Egyesület' erejéhez mérve, új kisdud-óvo intézeteket is létre kell segiteni. — Milly ekkép segitendő új intézetek felül a' választottság külön szabályokat javasolván, javaslata az Egyesületnek elő fog terjesztetni, mind azon igazgatási szabályokkal együtt, mellyeknek javaslatképeni szerkesztését a' Tanító-nevendékek' fölvételéről, 's kiképzéséről, könyvtár' használásáról, 's pénztár' kezeléséről az utóbbi köz gyűlés a' választottságra bizta.

Miután ekkép a' választottság munkálkodásairól számot adott, el nem hallgathatja részes, és választottsági érdemes tag Pregardt János urnak abbéli adakozását, mellyből az Egyesületet egy csinos bekötésű, 's ön költségén készítettett főkönyvvel megajándékozni sziveskedett; és ebbe, miután az eddig külön iveken aláírott egyesületi részes tagok nevei a, b, c, rend szerint beiktattak, ohajtja, sőt ohajtásának valósultát tettel is ígérte előmozdítani, hogy rövid idő múlva minden tiszta érzetű, 's aldozatra kész hazafi nevének bele írásával örégbitse az Egyesületet.

Költ az 1836dik évi Aprilis 1ső napján tartott választottsági ülésből.

Kacsorics Lajos, s. k.
id. Titoknok által.

M
 litechnik
 döttség-
 zést net
 bevételö
 ményöki
 egyenes
 szok kö
 Ludovic
 az aláb
 April 2
 kelyt, y
 pesti ál
 szemelt
 igazodá
 Reviczk
 re kivá
 zsonyb
 Kir. lei

hujus ne
 ad diem
 missim
 ex quo
 onnem
 gariae
 stram
 Vestra
 Viena
 Kir. va

tionem
 ejusde
 quantu
 cautela
 praesen
 quanto
 sponsio
 gni pra
 adusqu
 compa
 sempe
 ab am
 ad prie
 hoc ip
 liden
 Kir.

13-ae
 que ju
 haec l
 rum e
 cipere
 solutio
 signifi
 vocata
 ut art
 dactio
 tabula
 igitur
 sphae
 loco p
 quod
 benign
 Suum
 hac ip
 no leg
 scit,
 articu
 In re
 Ezek
 válas
 tett a

gum
 male
 tener
 praes